

Kirje

OKM/7/591/2013

17.04.2013

SISÄASIAINMINISTERIÖ

19. 04. 2013

INRIKESMINISTERIET

Jakelussa mainituille

Viite Sisäasiainministeriön lainsäädäntöhanke (asettamispäätös SM056:00/2012)

Asia **Rahankeräyslaki ja yliopistot****Asian tausta**

Opetus- ja kulttuuriministeriön tietoon on saatettu, että Poliisihallituksen Arpajaishallinto on suhtautunut varauksellisesti yliopistojen mahdollisuuteen saada rahankeräyslaissa säänneltyä rahankeräyslupaa.

Poliisihallituksen Arpajaishallinto on katsonut, että julkisoikeudelliset yliopistot ovat valtion budjettitalouden piirissä ja että niitä sen vuoksi olisi pidettävä osana valtiota. Lisäksi on kyseenalaistettu se, onko yliopistojen toiminta lainkaan rahankeräyslaissa tarkoitettua yleishyödyllistä toimintaa.

Edellä mainittuun liittyen opetus- ja kulttuuriministeriö tuo esiin seuraavat näkökannat.

Yliopistojen oikeudellinen asema

Kaikki yliopistolain (558/2009) 1 §:ssä mainitut yliopistot ovat itsenäisiä oikeushenkilöitä. Säätiöyliopistojen oikeushenkilöllisyys perustuu säätiölakiin, vaikka myös yliopistolaissa on niiden toimielimiä koskevia erityissäädöksiä. Julkisoikeudellisina laitoksina toimivien yliopistojen itsenäisestä oikeushenkilöasemasta on säädetty yliopistolaissa. Lain 5 §:ssä säädetään julkisoikeudellisten yliopistojen oikeuskelpoisuudesta. Pykälän mukaan julkisoikeudelliset yliopistot ovat itsenäisiä oikeushenkilöitä. Ne voivat tehdä sitoumuksia, saada nimiinsä oikeuksia sekä omistaa irtainta ja kiinteää omaisuutta. Julkisoikeudelliset yliopistot vastaavat sitoumuksistaan omilla varoillaan sekä kantavat ja vastaavat tuomioistuimissa.

Yliopistojen oikeudellisen aseman itsenäisyyttä suhteessa valtioon korostaa lisäksi konkurssilaki (120/2004), jonka 3 §:n muutoksella (563/2009) kaikki yliopistot säädettiin konkurssikelpoisiksi.

Yliopistot eivät myöskään ole valtion talousarviotalouden piirissä, johon kuuluvat valtion virastot ja laitokset. Valtiontalousarviotalouden piiriin kuuluvien organisaatioiden rahoitus toteutetaan niille osoitetuin toimintamenomäärärahoihin. Valtion talousarviotalouden piiriin kuuluvat organisaatiot ovat kaikki valtio-oikeushenkilöön kuuluvia eikä niillä ole omaa omaisuutta.

Yliopistolain mukainen valtion rahoitus yliopistojen toimintaan ei siirrä yliopistoja valtio-oikeushenkilöön kuuluviksi organisaatioiksi. Valtion talousarvion kautta rahoitetaan valtionavustuksina ja muina tukina lukuisia valtiosta itsenäisiä oikeushenkilöitä, eikä tämä rahoitus siirrä niitä valtio-oikeushenkilöön kuuluviksi. Myös rahankeräysluvan saaneita lukuisia eri yhteisöjä (oikeushenkilöitä) rahoitetaan valtion talousarvioon tehdyin myöntövaltuuksin ja talousarviosta myönnettävin valtionavustuksin.

Rahankeräyslain 7 §:n 3 momentin mukaan rahankeräyslupaa ei voi saada valtio, kunta tai kuntayhtymä taikka evankelisluterilainen kirkko tai ortodoksinen kirkkokunta taikka niiden seurakunta tai seurakuntayhtymä. Edellä mainitun perusteella yliopistot eivät ole osa valtiota ja siten oikeudelliselta muodoltaan kelpoisia luvan saajaksi.

Yliopistojen yleishyödyllinen toiminta

Yliopistolain 2 §:ssä säädetään yliopistojen tehtävistä. Pykälän mukaan yliopistojen tehtävänä on edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä, antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta sekä kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Tehtäviään hoitaessaan yliopistojen tulee edistää elinikäistä oppimista, toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa sekä edistää tutkimustulosten ja taiteellisen toiminnan yhteiskunnallista vaikutusta.

Yliopistouudistuksen yhteydessä tuloverolakiin (1535/1992) lisättiin uusi 21 a § (1736/2009). Pykälässä säädetään yliopistoille suoraan lain nojalla tuloverolain 22 ja 23 §:n mukainen yleishyödyllisen yhteisön asema.

Yliopistoilla julkisoikeudellisina laitoksina tai säätiöinä ei ole omistajia, joille se jakaisi varallisuuttaan osinkoina tai muulla tavalla. Yliopistoilla ei ole myöskään velvollisuutta tulouttaa varallisuuttaan tai sen tuottoja valtiolle. Yliopiston varallisuutta tulee käyttää sen 2 §:ssä mainittujen tehtävien toteuttamiseen.

Rahankeräyslain 6 §:n 1 momentin mukaan rahankeräys saadaan toimeenpanna varojen hankkimiseksi yleishyödylliseen toimintaan. Edellä mainitun perusteella yliopistojen voidaan katsoa täyttävän 12 §:ssä säädetty rahankeräysluvan antamisen edellytykset.

Opetus- ja kulttuuriministeriön näkemys asiassa

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että rahankeräyslaissa säädetty edellytykset myöntää rahankeräyslupa yliopistolle täyttyvät yliopistojen nykyisen oikeudellisen aseman ja yleishyödyllisten tehtävien perusteella.

Rahankeräyslain tulkitseminen siten, että valtio-oikeushenkilön tulkintaa laajennetaan tavalla, jota muu lainsäädäntö ei tunne, ei ole opetus- ja kulttuuriministeriön näkemyksen mukaan johdonmukaisen oikeuskäytännön ja yleisen oikeusvarmuuden kannalta perusteltua.

Jos yleishyödyllisyyden määritelmää rahankeräyslaissa on tarkoitus muuttaa käynnissä olevassa lainsäädäntöhankkeessa, tulisi uudistus toteuttaa siten, että määrittelyssä huomioidaan yliopistot yleishyödyllisinä toimijoina, kuten verosäädöksissäkin on tehty.

Ylijohtaja

Anita Lehikoinen

Hallitusneuvos

Eerikki Nurmi

Jakelu Hallitusneuvos Katriina Laitinen, sisäasiainministeriön poliisiosasto
Ylitarkastaja Jukka Tukia, sisäasiainministeriön poliisiosasto
Arpajaishallintopäällikkö Jouni Laiho, Poliisihallitus
Ylitarkastaja Henna Salmi, Poliisihallitus

Tiedoksi Opetusministeri Jukka Gustafsson
Erityisavustaja Aleksi Kalenius